По конфіскаті — другий наклад.

Ч. 68 (10.451). Львів, пятниця 27. березня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

На допомогу голодному селу!

Громадяне!

Три роки минає від тієї хвилі, як знад Дніпра і Дону линули благальні слова, неслися зойки і стони сповитих розпукою наших братів. Три роки минає, як нечувана голодова катастрофа збирала багате жниво смерти на широких степах України.

Цілий світ почув важкий стогін бездольних, битих сумнівами і лютим горем людей і в благородному пориві поспішив з допомогою старцям, матерям і дітям. І ми, їх рідні брати, діти одної Матері, хоч самі в нужді і поневірці, віднимали собі від уст, щоби облекшити нелюдські страждання, щоби у весь ріст стати перед маєстатом Нації і Людськости.

Тоді продовжувалася у нас ще доба руїни. Серед невимовно важких умовин старалися ми надлюдськими зусиллями усувати попелища, підніматися з упадку. Та не думали ми, що перед нами ще більше, важче і глибше горе, що і ми витягатимем благально руки іроситимем порятунку. Видно, що лиха доля не пощадила ні одного закутка землі української.

Йде весна. І як стогнала в р. 1922 українська земля над Дніпром і Доном, так сьогодня стогне вона важким стоном над Дністром, Прутом, Сяном, Бугом і Стоходом.

Світова війна знищила цілі полоси західно-української національної території. Гарматні стрільна, рови і окопи переорали родючі поля і повернули значні простори землі в покалічені неужитки. Пожарища, воєнне руїнництво, стовпища озброєних людей з усіх кінців світа, епільог великої світової війни: війна польсько-українська і польсько-більшовицька, — ось що змело з лиця землі біля міліона будинків українського селянства. Двигаючись зі стану руїни власними зусиллями, без нічиєї допомоги, те селянство,

СКОНФІСКОВАНО

позбулося останків матеріяльних засобів і перед обличчам стихійної катастрофи найшлося безрадне, безпомічне і беззахистне.

Українське селянство в Сх. Галичині, на Волині, Холмщині, Підляшу і Полісю — це у 80 прц. дрібні, малоземельні власники карловатих, війною зруйнованих господарств, це незаможна робітна маса, що в перенаселеній країні дусить в собі понад два міліони рільної, позбавленої основ істнування селянської бідноти. В упорядкованих передвоєнних відносинах ця біднота тягнула до міст в пошукуванні за зарібком, творила фаланги сезонової еміграції до Прусії (з Галичини), або шукала пристановища, заробітку і прожитку на широких степах Наддніпрянщини (з Волині). Сьогодня та величезна армія рільних робітників, стиснена в нових кордонах, в країні без промислу, виставлена на надмірний визиск латифундаторів, без свободи рухів, полонена одчаєм, стоїть на краю пропасти.

СКОНФІСКОВАНО

Всі

ті постійні лиха, що від десяти літ крок за кроком спричинюють господарську, а тим самим і культурну, фізичну та моральну дегенерацію українського села, набрали катастрофічно відємного степенування через нечуваний від десяток літ недорід 1924 р.

А все те зложилося на те, що більшість сіл від місяців не бачить хліба, що село потопає в безпросвітній нужді, що журба, одчай і голод окутують його смертельним покровом. Знищення осінних засівів теплою зимою і мишвою, знищило й надію на чудодійну, творчу, засклеплюючу рани, оздоровлюючу силу весняного сонця та зломило напругу селянської відпорности і видержаности.

Йде весна. Відкрите лоно землі дожидає насіння, а голодне село поживи. Немає ні одного, ні другого. Державна кредитова допомога і односторонна, і надзвичайно важка, та просто зникаюча супроти розмірів катастрофи. Перед нами дилема: або викресати з себе останки моральних і матеріяльних засобів для порятунку села, або опустити безділно руки і безповоротно скочуватися в пропасть.

Громадяне! Брати! Ми є живий народ, що хоче жити, розвиватися, розквітати, що леліє горді думи про сонячне Завтра. Хоч довго нас недоля жерла, хоч і тепер вагоніть над нами страшна змора заглади, то чи не виповімо боротьби лиху? Не класти́ся живцем в домовину, але боротися зі супротивностями долі, ось до чого кличемо вас. Допоможім голодному селу, поможім йому в добутті сівного збіжа, розвіймо примару голоду, розяснім смутком і горем сповиті обличча, загладьмо глибокі борозди на похмурих чолах, відродім віру в життя, відбудуймо село, — великі селянські маси, — основу нашої нації!

В добі великого лихоліття відзиваємося до всіх синів (СКОНФІСКОВАНО) тут — в Галичині, на Волині, Холмщині, Підляшу і Полісю, і там — за Збручем на широких степах, над Дніпром і Доном, і за Карпатами над Тисою і Ужом, відзиваємося до наших братів у вільній землі Вашінгтона — в Зєдинених Державах, кличемо до земляків в Канаді, Бразилії й Аргентині і стукаємо всюди, де тільки бється українське серце, де проявляється кровний звязок з нашим народом, відзиваємося і кличемо: **поможіть голодному, знищеному, знуждованому селу, поможіть собі!**

Голодне село, що винесло на своїх плечах безмір горя і лиха; що перенесло безмірні страждання; що в найтяжчій хвилині життя нації проявило стільки відпорности й геройства; що нас напоїло своїми радощами і смутками, що нас всіх вигодувало, — те село, що зберігає в собі як клейнод всі найкращі можливости, — нині страждає, горює і витягає до нас руки.

Чи будемо глухі й закаменілі на ті страждання? Чи будемо байдужні до справ села? Чи відкинемо простягнені руки? Чи заперечимо нашу всенародню єдність? Чи видамо засуд смерти на нас самих?

Відповідю на всі ці питання буде наша щедра, всенародня допомога голодному селу.

У Львові, 25. березня 1925.

Краєвий Комітет допомоги „Голодному Селу":

Д-р Баран Степан. Бззанова Бланка, радн. Барвінський Олександер, д-р Барвінський Олександер, д-р Бачинський Іларій, д-р Бережницький Іван, Білецька Марія, д-р Біляк Степан, д-р Блажкевич Іван, Блажкевичева Іванна, д-р Боцюрків Іларіон, д-р Ваньо Теодор, Венгер Ілько, о. Винницький Іван, Вінцковський Ярослав, о. Войнаровський Тит, д-р Вовсидка Кость, д-р Волошин Михайло, д-р Гаврилюк Андрій, д-р Галущинський Микола, Галущинський Михайло, Гамчикевич Роман, д-р Герасимів Антін, д-р Герматій Гриць, Герасимович Сильвестер, сен. о. Герштанський Дамян, о. Гірняк Григорій, о. Гірняк Юстин, д-р Говикович Альфред, Голіян Теодор, д-р Горбачевський Антін, о. Горошецький Степан д-р Гринів Михайло, Громницький Сидір, Гонтарський Іван, Гресяк Василь, д-р Даниляк Евген, Децикевич Володимир, д-р Дмоховський Степан д-р Долинський Маріян о. Дороцький Михайло, д-р Загайкевич Володимир, о. Зельський Ізидор, Заячківський Микола, д-р Здерковський Ярослав, Зубик Роман, о. Іванчук Іван, д-р Ільницький Михайло, Кабаровська Северина, д-р Калитовський Еронім, сенатор Карпинський Олександер, о. Качмарський Евстахій, Кисілевська Олена, о. Кміт Юрій, посол Козубський Борис, Колтунюк Ярослав, о. Константинович Омелян, д-р Король Михайло, д-р Кормош Теофіль, Кравченко Уляна, Кузик Сидір, Кузьмич Микола, Кузьмич Іван, д-р Кульчицький Лесь, о. Куницький Леонтій Купчинський Роман, д-р Курбас Роман, д-р Куровець Іван, Кушнір Михайло, о. Лада Михайло, д-р Левицький Дмитро, Левицький Лев, д-р Левицький Макс, Левицький-Лукич Володимир, сен. Левчанівська Олена, о. Лициняк Василь, Лішинський Іван, о. Логинський Йосиф, о. Лопатинський Дамян, д-р Лунів Андрій, Луцький Остап, Макарушкова Евгенія, Малицька Константина, Малицька-Федорович Павлина, д-р Марітчак Олександер, о. Мекелита Петро, о. Метеляк Северин, сен. Маркович Лев, Мигович Іван, о. Мороз Григорій, о. Мисик Василь, о. Мосора Михайло, о. Мохнацький Степан, Мудрий Василь, д-р Навроцький Остап, Новаківський Олекса, Огородник Микола, д-р Окуневський Теофіль, д-р Олесницький Юлій, д-р Олесницький Ярослав, Онисько Олександер, о. Онишкевич Степан, д-р Охримович Володимир, Павликовський Юліян, Паліїв Дмитро, д-р Паньчишин Маріян, Пашкевич Іван, д-р Пацлавський Віктор, о. Пеленський Андрій, Пеленський Зиновій, о. д-р Пелехів Володимир, пос. Підгірський Самійло, д-р Пирогів Микола, Попович Омелян, д-р Полянський Степан, о. Пясецький Олексій, Равлюк Василь, Растовецький Іван, о. Роздольський Епіфаній, Романчук Юліян д-р Рибак Микола, д-р Рудницький Михайло, о. Русин Олександер, о. Севойка Теодор, д-р Савчак Богдан, о. Садовський Володимир Домет, Сасик Юрко, Саєвич Омелян, д-р Селезінка Ярослав, Сенюта Петро, Скварко Захар, д-р Сохацький Іван, Стебзніцський Михайло, о. Стефанович Олександер, Струтинська Марія, Струтинський Михайло, д-р Студинський Кирило, Терлецька Неонілля, Тершаковець Гринь д-р Трзан Корнило, о Томович Василь д-р Турянський Іван, д-р Федак Степан, Федакова Марія, Федорців Федь, Ференцевич Софрон, Филипович Іван, о. Утриско Волод., о. Хомицький Киприян, посол Хруцький Сергій, о. Цегельський Михайло, Целевич Володимир, Целевич Корнило, д-р Ципановський Іван, д-р Чайківський Андрій, Черкавський Олекса, сен. Черкавський Михайло, Чорщий Іван, о. Чорнодоля Ілля, Шепарович Юліян, Шепаровичева Ілля, Шеремета Йосиф, д-р Шипайло Ярослав, д-р Шухевич Микола, д-р Шухевич Степан, д-р Щуровський Володимир, д-р Щуровський Евген, о. д-р Юрик Степан, Яворський Василь, д-р Янович Володимир, о. Ясеницький Киприян.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 217|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 64 (10.444) z dnia 22. III. 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Z carstwa kosiwśkoho kacyka" a) między słowami: powitu... a: Hołowno, b) akcji... a: tp. powyani. 2) Z ukrainśkoho żyttia na czużyni" w notatce pod tytułem: „Czechosłowaczczyna" od słów: narodu do końca tej notatki. 3) „Nowynky" a) cała notatka między słowami: zaworuszennia-iny... a: Stanysławiwśke, b) tytuł notatki słómej w kolumnie pierwszej na stronie czwartej, c) oraz od słów potribnoju... do końca tej notatki zawiera znamiona zbrodni ad 2) 3) b) c) z § 65 a) u. k., ad 1) występku z § 298 i z § 303 u. k., ad 3) a) występku z § 303 u. k. uznał dokonaną 21. marca 1924 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. i jest zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 23. marca 1925.

Hawel.

Вказівки

для переведення акції допомоги „Голодному селу".

I.

Краєвий Комітет допомоги „Голодному селу" передає справу організації цілої акції підписаному Комітетові Праці під проводом през. Юл. Романчука, сен. Мих. Черкавського, д-ра Дм. Левицького і о. прал. Л. Куницького.

II.

Всенародня збірка на допомогу „Голодному селу" обіймає в Галичині, на Волині, Холмщині, Підляшу і Полісю всіх живих членів української нації, в першу чергу по містах під кличем: „Українське місто — українському селу". Обовязаною до участи у всенародній збірці є також вся інтелігенція і взагалі громадяне, що мають систематичні доходи по селах. Ненавіщені катастрофою голоду околиці та заможнійші селяне повинні допомагати бідним і незасібним. Поза цею територією, а саме на Великій Україні (за виїмком голодом навіщених околиць) на Закарпатській Україні, в Зединених Державах Півн. Америки, в Канаді, Аргентині і Бразилії до участи в допомозі є покликані всі живі члени української нації під кличем: „Братб — ратові"!

III.

Для переведення акції допомоги голодному селу негайно зорганізуються в нашій тіснійшій Батьківщині Повітові і місцеві Комітети; на територіях, названих в другій частині уст. II., зорганізуються окремі комітети, зложені з українських громадян; на еміграції (в Празі, Берліні, Парижі, Льондоні, Ню-Йорку і т. д.) українські громадяне-емігранти негайно приступлять до організації мішаних комітетів (н. пр. українсько-чеський, українсько-німецький, українсько-французький і т. д.). Ініціятива в покликанні до життя таких комітетів в першу чергу лежить в руках громадян, членів Краєвого Комітету. Та крім них повинні взяти в свої руки ініціятиву цього діла живі люде, головно інтелігенти.

IV.

В днях від 1-го до 30-го квітня ц. р. всі покликані до участи у всенароднійзбірці громадяне — Українці нашої тіснійшої Батьківщини є обовязані зложити готівкою одноденний заробіток або пятиденний дохід. Такий самий заробіток або дохід обовязані зложити громадяне Українці поза згаданою в горі територією до кінця травня (мая) ц. р. Мішані Комітети у великих европейських і позаевропейських центрах ведуть кампанію в справі допомоги селу в чужинецькій пресі, збирають пожертви і негайно пересилають їх до львівської Централі.

V.

Означені вгорі пожертви на допомогу голодному селу є **готівкові, збіжеві, в господарському знарядді або мануфактурні.**

VI.

Жертводавці складають пожертви у всіх Комітетах. Готівкові вплати приймають всі центральні і повітові фінансові інституції. Централею пожертв є: Центральний Кооперативний Банк Львів, Ринок 10 I. (кн. ч. 14000), куди негайно слід направляти всі готівкові вплати, зібрані по повітах, і за кордонами нашої тіснійшої Батьківщини. Збіжеві пожертви, мануфактурні і в господарському знарядді приймають повітові і закордонні комітети, а розпоряджає ними Краєвий Комітет. Щодо цього останнього Комітети одержать окремі доручення від Краєвого Комітету. Всі письма слід направляти на адресу: Володимир Целевич, Ринок 10|I. Повітові і закордонні Комітети негайно повідомлять Краєвий Комітеть про своє уконституування на адресу Володимира Целевича.

VII.

Комітет Праці уконституувався, вибираючи: головою през. Юл. Романчука, заступниками голови: сен. Мих. Черкавського, д-ра Дмитра Левицького і о. прал. Леонт. Куницького секретарями: Володимира Целевича і Михайла Струтинського, а касієром д-р Олександра Марітчака.

У Львові, дня 26. березня 1925.

За

Президію Комітету Праці:

Др Дмитро Левицький, заст. голови, *Володимир Целевич*, секретар.

Держава і церква.

Конфлікт французького уряду з церковними владиками.

Минає майже два тижні, відколи вся французька і закордонна преса присвячує статті конфліктові, який виринув між представниками найправійшого крила французьких католиків і оборонцями републиканської світської влади. Інцидент почався маніфестом архиепископів та кардиналів про „т. зв. світські закони і про засоби як з ними боротись". Маніфест був необережною іскрою киненою в середовищі переповненім вибуховим матеріялом і відбився не лише голосним відгомоном між стінами французького парляменту, але й на численних публичних вічах, що продовжили луну власним гомоном.

Маніфест французьких архиепископів та кардиналів піддає в сумнів сам принціп світськости держави і проголошує необхідність впливу релігії на її керму. Маніфест звертається не лише проти теперішньої радикальної французької політики, яку можна поборювати з ріжних політичних причин. Він користується нагодою, щоби зняти старе питання про взаємини церкви та держави. У згаданій декляраціï читаємо про „несправедливість законодавства, брехливу та фактично неможливу невтральність світського шкільного навчання, про незаконність розводів, остракізм церковних братств, державний атеїзм" і т. д. На думку французьких архиепископів та кардиналів релігія не лише повинна охоплювати всі форми суспільного життя, але й покриватись з метою й розумінням держави. І їм іде, річ ясна, не про яку небудь релігію, яку має накинути уряд чи володар суспільности, а про релігію католицьку, яка є єдиною законною надавати напрям усім проявам політичного та суспільного життя Франції. Існуюча світська влада у ліберальній республиці, яка не признає виїмкових привілеїв членам якоїнебудь церкви — є на гадку авторів маніфесту „незаконно захопленою владою, викривленням закону і радше його насильством".

Маніфест ударив у боєвий тон. Безпосереднім його наслідком була публична проповідь архиепископа Дюбоа в соборі „Нотр-Дам", у присутности папського нунція, в якій архиепископ зазначив, що збірний маніфест не має політичного характеру, а є лише наскрізь догматично-церковним документом. Він назвав його „лекцією катехизму". Папа вважав вказаним посередно зазначити, що не був зовсім поінформований про цей маніфест і що не бере за нього відповідальности. Вся республиканська, навіть найбільше поміркована преса, що ставиться критично до теперішнього уряду, признала виступ представників французької Церкви несвоєчасним і нетактичним. Що більше: маса віруючих впливових католиків, які є одночасно сильно привязані до республики, зазначила, що архиепископи та кардинали переборщили. Оборона прав церкви та віруючих — одно, а поклик до отвертої боротьби з істнуючим державним ладом в імени захоплення влади під покровом найвищого католицького авторитету — друге. До такої боротьби нинішня церква нездібна, а більшість французьких громадян, навіть віруючих католиків, не бажає нічого иншого, як користуватись повною свободою совісти під охороною нинішніх республиканських законів. Найкращим доказом ліберального становища французького уряду до церкви є збереження своєрідних законів в Альзаціï та Льотарингії. Там задержали конкордат і закон з 1901 про право творення союзів та товариств не торкнувся істнуючих там релігійних братств; так само не нарушено традиційних прав тамошнього духовенства законом, що рішив про розділ держави та Церкви.

Парляментська дебата на згадану тему мала дуже гострі тони і не обійшлась без бурливих сцен. Лівий бльок, що боронить теперішньої урядової політики, потвердив більшістю голосів навіть трохи войовничий виступ свого провідника Ерріо. Лишилось загальне враження вповні недоцільної маніфестації. Нинішній пересічний французький громадянин знає якою ціною здобув теперішню республиканську свободу. Він знає, що його світські закони стоять на сторожі пошани всіх релігійних пересвідчень, не дозволяючи брати верх одним над другими. Хто колинебудь віддихав

М. ВОЗНЯК. 15)

Шевченко й княжна Репніна.

Він був здержаний у вислові своїх почувань, сливе замкнений, але в його віршах, що він їх сам читав, розгортався перед нею його духовий світ, і вона з пристрастним почуванням слухала цих задушевних і сумних звуків голосу його серця. І тут притрапилося чудо: глибоке невдоволення, що мучило її саму, найшло собі вихід у цім почуванні: їй видавалося, що Шевченко співає про її муки, про її самітність... В його тузі вона пізнавала свою".*) Настало між Шевченком і княжною відношення, що його схарактеризував Гершензон: „Кохання дійсно не було ні в неї, ні в Шевченка, одначе її почування було, як бачимо, складнійше та глибше ніж проста симпатія приятелювання".**) А в тім безпосередно після подій другої половини 1843 й початку 1844 р., княжна Репніна сама оповіла про них у повісти, що про неї згадувала в листі до Ейнара. Оповідання княжни Репніної дуже цінне: не вигадуючи, а навпаки фотографично вірно малюючи дійсність, воно додає багато нових конкретних рисів до оповідання княжни в її листі до свого духовника.

Під псевдонімами виступають тут: Шевченко як Березовський, княжна Репніна як Віра, дідич Радимів як князь Репнін, Глафира Псьолівна як Софія, Капніст як Мудрин, Закревський як Завербнєв. Лугачово в оповідані це Яготин. До будучини належить відгадати, хто криється під Ольгою, кокеткою, що в ній кохався Шевченко, про що його біографи не знають, і під Язиковим.

*) Русскіе Пропилеи, стор. 181—2.
**) Также стор. 185.

Ось оповіддання княжни Репніної в його істотних частинах. „Яскраво освічена заля в домі дідича Радимова. На всіх обличчях усмішки, але не всі усмішки щирі, не всі вони виявляють душевне почування... Спостерігачеві не тяжко було би зрозуміти, що усмішка Віри це не що инше, як прикривка світської приличности або заслона, що закриває від докучливих очей таємницю, котру вона не хоче вияснити й котрої може ніодин із них не зрозумів би. Одначе коли вона повеліла своїм устам казати німу брехню, не в її власти було примусити до подібної неправди очей вірних і свобідних окличників душі, вони різко відріжняються від недбалої безбарвної усмішки й повні понурого вогню глибокого смутку. Все крутиться, пестро переміщується, мущини з виїмкою декотрих дуже молодих мляво притулені до фортепяну, до столів, неначе ноги відмовляють їм піддержувати їх утомлені й нудами підкошені фігури, дівчата сплітаючися руками ходять по залі й говорять про все з виїмкою того, що їх таємно займає, дами гамірно розмовляють із собою й нарешті вичерпавши досить нудний свій засіб розмови, прикликують із позволеною їм свободою мовчазних кавалерів, що шуркаючи й усміхаючися присуваються до ґрупи дам, і розмова знов оживляється. Віра з приличности або може йдучи за таємним потягом займається на боці молодою Ольгою, що з нею вона досі не сходилася. Звідкиж ця переміна? Ольга приїхала з батьками до Радимових і кілька слів, очевидно цілком незамітних, що їх сказала Ольга Вірі, перемінили повну її байдужість до першої в якийсь добрий настрій, а ці слова ось які: „Березовський багато про вас говорив, він вами захоплений!" Ольга сидить — Віра стоїть і хоча розмова їх жива, одначе погляд Віри перекинувся через головку Ольги бистрим луком і зупинився на дверях знаком питання: чи буде він? або не буде? й слух у таємній згоді з зором старається пізнати в різнороднім шумі знайому ходу. — Нарешті він зявляється й голосне „А" зустріло всміхненого й швидко входячого молодого чоловіка; то був Березовський: — він одному кланяється, другому відповідає поклоном, одному стискає руку, до иншого усміхається. — Віра підходить до нього й він простягає їй руку, як иншим, але коли знову всі сіли на місцях і знову завязалися перервані його приходом розмови, Березовський підійшов до стола, побіч котрого знову сиділа Ольга й до котрого притулилися Віра, та взявши її за обидві руки з глибоким почуванням стиснув їх і сказав їй щось півголосом. Вона подивилася на нього лагідно й сумний погляд її оживився радісним огнем. Почалися танці, в котрих треба було їй узяти участь, і давній гнетючий сум запав в її серце та знову щезла з її очей радість, що загоріласа на хвилину. Хто не вірить передчуттям? Хто не досвідчив у своїм житті цього невідомого, невиясненого суму, що обливає серце кровю серед гармідеру веселощів, що стелить перед очими уяви похмуре покривало, котре примушує нас тремтіти без слушних причин, що видушує в наших очей пекучі сльози, заки журба торкнулася нас. Цим сумом стиснулося серце Віри, коли вона, крутячися у вальсі, тільки позірно належала до числа тих, котрі веселилися. Скінчилися танці, шафар заявив, що їжа на столі й усі довгим ключем потягнулися до вечері. Знову Вірі довелося сидіти побіч Ольги; по другім боці останньої сів Березовський; — розмова була весела, дотепна, Березовський говорив і мило й чарівно — він замовчав — і дещо пізніше нахилився до Ольги й щось їй шепнув. Вона почервоніла й усміхаючися відповіла, що поети привикли говорити приємности, на що Віра глумливо відповіла, що на щастя є поети, котрі не понижають свого таланту до таких паскудств, лишаючи подібне зайняття сальоновим чепурунам.

(Продовження буде)

атмосферою справді демократичної республики і користувався її свободолюбними законами, цей розуміє вартість суспільного ладу, що бореться проти всіх проявів диктатури, індивідуальної чи збірної, політичного чи релігійного фанатизму.

Невдатна маніфестація французького вищого духовенства є доказом: які зайві та болючі удари завдає суспільному організмові короткозора діяльність, що не рахується з домаганнями суспільности та потребами історичного моменту. Навіть найкращі ідеї, такі як оборона прав релігійної віри, прибирають карикатурну форму, коли їх висовується грубою рукою, без почуття нюансів. Проблему взаємин держави та церкви не можна вирішити, не беручи на увагу безмежну низку нюансів духового життя. Держава мусить рахуватись з потребою релігійної віри і дати їй якнайширше поле свободи. А одночасно релігія може розвиватись та зростати якнайуспішнійше в атмосфері вільній від насильства. Сучасне розуміння завдань церкви та держави таке, що їх вплив належить до двох відокремлених парин життя і що їх гармонійний розвиток можливий лише при забезпеченні так сказати: повної автономности кожної з них зокрема. **М. Р.**

„Не било, нет і не будет...“

Російський зїзд у Варшаві.

(Від власного кореспондента.)

Варшава 22. березня.

З допису п. Senex'а ви вже знаєте, що 22. березня мав розпочати свою працю у Варшаві зїзд російських діячів народньої освіти. У цей день дійсно відбулося в так званім Російськім домі урочисте відкриття зїзду. Не дуже він показався численним, бо якраз з периферії прибуло мало делегатів, зі Львова прибув на зїзд наш правовірний Лемко Гринь Малець („Грігорій Семйоновіч Малец“), урядовець „Общества им. Качковского“, той самий, що свого часу організував „галіцко-русскіе отряди“ для Денікіна. Будучи представником невеличкої кліки кол. Дудикевичівців, він заявив себе делегатом „галіцко-русскаго народа“, і як такий попав навіть до президії зїзду. А проте більшість на зїзді, здається, складуть таки варшавські еміґранти, які саме й організували зїзд. Це зразу відбилося на його характері та на промовах. Балакали на відкритті зїзда нестільки про реальну працю в Польщі, скільки про вищу російсько-польську та навіть загальнославянську політику. Соймовий посол Серебренніков торкнувся між иншим і питання про те, чому польський закон не визнає за російською меншістю навіть тих прав у царині освіти, які мають меншости українська, білоруська та литовська; але, звичайно, як досвідчений політик, він утримався від того, щоб поставити всі точки над і. Менше політичні члени зїзду — і якраз наші львівські ренеґати — ті точки порозставляли з цілком хуторянською росперезаністю, отвертістю та стилем. І тоді стало ясним, чому на російський зїзд не прибув ніхто з представників польського уряду, хоч і дуже розпорядчики чекали їх. Очевидно Поляки всеж таки передчували, в якому незручному становищі вони можуть опинитися, якщо справи підуть „на чистоту“, без завинення в папірчики.

Українці й Грузини, теж запрошені на зїзд як почесні гості, не ухилились використати цей момент для прилюдного зясування своїх і російських позицій в національних справах. Український представник п. О. Саліковський в своїй привітальній промові ясно і недвозначно зазначив, як дивляться Українці на працю російського зїзду, та перестеріг зїзд від непевних під національним оглядом кроків. Основна думка його промови була така: „До останніх часів російська суспільність боролася з українством. Давно пора вже залишити цей хибний шлях. Працюйте, панове, для своєї невеликої меншости в Польщі. До такої праці ми можемо ставитися лише доброзичливо, але не зазіхайте на чуже, поставтесь з осудом до тих, хто виявляє русифікаційні змагання. Так учили вас найшляхотнійші ваші проводарі, і вам слід іти за ними, коли ви хочете творити нове життя“.

Слідуючий за п. Саліковським промовець, ніби відповідаючи йому, з цинічною отвертістю заявив: „В Польщі нема иншої славянської меншости крім російської (!) і не повинно бути инших шкіл, крім російських з „общерусскім язиком“ викладу. Існує єдиний російський народ з ріжними місцевими назвами (!) Ми мусимо складати з ним одну неподільну масу. Ріжні сепаратисти прагнуть його обезсилити, і нашим обовязком є, не вважаючи ні на які обставини і перешкоди, боротися з їхніми змаганнями завжди і всюди“.

Зїзд зустрів цю промову оплесками і цим сам себе пророчисто скваліфікував.

Гадаємо, що в російських газетах цей характеристичний „діяльог“ промовців не буде зазначений з належною безсторонністю і тому докладнійше доводимо його до відома нашого суспільства як інцидент, в якому мало нового, але багацько навчаючого.

Російський зїзд протягнеться чотири дні і може вашому кореспондентові ще доведеться вернутися до нього.

О. Па—ський.

В наймах у сусідів.

Хлібоїди язичком у ваги.

В особистому житті людини, а тим більше в політичному житті громадянства нераз є моменти, коли неминуче треба займатися справами, які вже по своїй суті є відразливі, осоружні, ображуючі почуття власної гідности й громадської моралі. А все таки їх неможливо виминути, ними слід займатися, слід перевірювати найбільш осоружні звища, занотувати їх у книзі життя. Инакше ми були би струсами, що ховають голову в пісок, сліпцями, що живуть картинами своєї уяви, а не бачать щоденних і буденних проявів життя.

До таких тем, якими мусимо цікавитися, хоч вони для нас крайно осоружні, належить між иншим хлібоїдська тема. Сьогодня мусимо звернути увагу на ролю хлібоїдських послів, себто офіційно прозваного „Українського селянського клюбу“ в польському соймі.

Зайвим було би пригадувати всі перипетії, які тих людців винесли на поверхню політичного намулу. Фактом є, що вони належать до політичного шумовиння та що мандатами наділила їх в р. 1922 при використанні неперебірчивих терористичних засобів тоді ще одноцільна „людова“ партія „Пяста“. На території Сх. Галичини керманичами тієї партії й виконавцями її доручень були теперішні ватажки „Зайонзк-у хлопск-ого“ інж. Бриль й інж. Павловскі, а кузнею виборчої акції була редакція пястівської „Справи людової“ (тепер також орган „Пяста“, брилівці мають свій власний орган „Справа хлопска“). Зайвим було би й говорити про ролю хлібоїдів на соймовому терені. Відома вона загально, як перед рішенням Ради амбасадорів, так і після цеї події. Хлібоїди все і в кожній справі кооперували з польською правицею, вирішши в створених умовах польського сойму на язичок у ваги. Єдиний випадок, коли частина хлібоїдів осмілилася відсахнутися від реакційної правиці, це голосування над язиковими законами для „кресів“. Тоді то пос. Ільків, попавши в істерію, демонстративно співав „Ще не вмерла“ і „Не пора“. Але минув час хвилювання і хлібоїди знову вернули в обійми Дубановіча, Ярошиньского і Вітоса.

ня „невеличка, але чесна компанія“ є язичком ваги, вона постановляє про побіду правиці або лівиці. Не значить це, щоби ми привязували надмірну вагу нпр. до т. зв. польської лівиці, та все таки в деяких ситуаціях важне є те, щоби не побідила правиця. Поминаємо вже те, що хлібоїди постійно голосують за буджетом, лишаємо на боці й їх голосування за конкордатом з Римом, але є справи, які рішають хлібоїди, а які не можуть бути поминені мовчанкою.

Саме тепер в комісіях польського сойму йде дебата над сільським самоврядуванням і виборчою ординацією до громадських рад. Правиця намагається створити таку виборчу ординацію до громад, щоби закріпити упривілеєне становище в першу чергу польського, а опісля взагалі реакційно настроєного елементу. З тією метою правиця виступає проти рівного права голосування, обстоюючи його плюральність, щоби додатковий голос мали ті, що служили в польському війську, себ-то ті, що боролися у війні польсько-українській проти змагань українського народу, а дальше ті, що вміють попольськи читати і писати. Справа рішається поки-що в комісіях. Рівність голосування вже впала в комісіях завдяки хлібоїдам, які своїми голосами (бльокуванням) рішають про те, хто матиме більшість в комісіях. А вони постійно лучаться з реакційною правицею.

Брилівці („Зайонзек хлопскі“), які під фірмою „Пяста“ вибрали хлібоїдів, недавно звернулися до них, запрошуючи їх до спільного бльокування. Годиться зазначити, що брилівці обстоюють рівність голосування до громадських рад, а навіть їх член (інж. Павловскі) є референтом сільського самоврядування. Але хлібоїди забули про добродійства, висвідчені їм Брилем і тов., і на запросини відповіли дослівно так:

„W związku z przeprowadzanemi zmianami odnośnie do udziału komisyjnego, względnie stosownie do projektowanych zmian art. 71. regulaminu obrad Sejmu, mam zaszczyt zakomunikować, że Klub nasz mógłby jedynie na terenie parlamentarnym dokonać blokowania się z Klubem ukraińskim. — W przeciwnym razie nie będzie mimo rozmaitych przedstawień ze strony grup lewicowych zmieniać dotychczasowego stanowiska.

Komunikat ten wydaje się ze względu na naciski w tej sprawie, wywierane przez rozmaite stronnictwa sejmowe, albowiem w danym wypadku Klub nasz stanowi pod tym względem o przewadze większości w Komisjach. — Prezydium ukraińsko-włościańskiego Klubu Ks. Ilków“.

Таким чином хлібоїди, знаючи дуже добре, що український соймовий Клюб під ніякими умовами не може понижувати своєї гідности і політичної чистоти звязками з Ільковим і тов., шукає тільки викрутів, щоби лишитися в наймах у правиці. Як похваляється Ільків, не спірним є факт, що хлібоїдський клюб становить про перевагу більшости в соймових комісіях, що він зберігає своє дотеперішнє становище, себ-то йде на мотузку дубадеків і пястівців (в останньому часі Ільків залицяється до 4-членного клюбу Матакевіча, що носить назву „католицько-людового“), фактом є тим самим, що всі антидемократичні, а з правила й антиукраїнські постанови й ухвали польського сойму є ділом хлібоїдів.

Болячки комуністичної партії України.

В московських „Известиях“ з 11. III. знаходимо цікавий допис з України з деякими підсумками і висновками „чистки“ організацій комуністичної партії на Україні.

Цифрові дані тої „чистки“ такі:
На Донеччині на 2554 провірених членів партії, виключено з партії 4·4 прц., а покарано 16 прц.; на Одещині провірено 5201 членів, з них виключено 3·1 прц., покарано 10 прц.; на Катеринославщині провірено 2693, виключено 10·9 прц., покарано 12·7 прц.; на Київщині провірено 5335, виключено 9·5 прц.; покарано 27 прц.; на Полтавщині провірено 1912, виключено 7·3 прц. покарано 38 прц.

Отже найбільш „засміченою“ організацією показалася організація на Полтавщині, де виключені з покараними творять мало не половину (45·3 прц.) всіх провірених членів партії. Видно, що на козацькій Полтавщині, губернії чисто хліборобській, де майже нема фабричного промислу, комунізм дуже слабо прищеплюється, а ті нечисленні одиниці, що записалися до комуністичної партії, не представляють великої вартости з погляду комуністичного катехизму. Але навіть в такій промисловій губернії, як Катеринославська, справа не багато краще стоїть, або, можна сказати, навіть гірше, бо тут маємо найвищий процент виключених з партії (10·9), отже цілком „негодящого елементу“, при поважнім також проценті покараних (12·7). Зле стоїть „моральність“ партійна і на Київщині.

По „клясовим ознакам“ виключені діляться так: в Одеській організації на 160 виключених приходиться: селян 10, робітників 27, службовців 88, інтеліґентів 35. В Катеринославській організації на 283 виключених приходиться: селян 63 робітників 84 і службовців та інтеліґентів 136. У Київській організації 75 прц. всіх виключених також паде на службовців і інтеліґентів.

„Більшість виключених, — пише кореспондент, — це відірвані від партії і маси, нестійкі, пасивні карієровичі, зловживачі своїм положенням, міщане“. Менше є виключених за інтриґантство, зате значне число виключених за некомуністичні та неетичні вчинки. „Виключались цілком безнадійні, котрих ніякими заходами не можна направити“, а тих, про яких є ще надія, що поправляться, карано: увільнюванням з відповідальної роботи, зі школи, призначенням на „низову“ (чорну) роботу і т. п.

Найбільшою болячкою партійних організацій, яку викрила „чистка“, це „повіюча політична безграмотність“ (60 до 70 прц. провірених!), неграмотність у всіх шарах, почнаючи з робітників і кінчаючи

відповідальними робітниками і вузівцями (студентами вищих шкіл)." Особливо відзначаються неграмотністю вузівці, це явище загальне для цілого ряду вищих шкіл. До чого ця неграмотність доходить, видно з того, що кореспондент наводить ось таку відповідь вузівця на питання: „Що таке СРСР?" — „Партія есерів." До дальших недуг, виявлених „чисткою", кореспондент зачислює розкладовий вплив на комуністів міщансько-непманівського осередку, з яким вони стикаються, особливо „міщанської" родинної обстановки, вкінці нерівномірний поділ праці між членами партійних „ячейок", в наслідок чого одні занадто перетяжені працею, а другі валандаються без роботи.

Та не зважаючи на всі ті хороби, автор допису вважає, що „на загал організація є все таки здоровою"...

Яскравими образами того „здоровля" партійної організації, крім наведених вгорі цифр про виключених і покараних членів партії, був загально відомий процес Димовських „комуністів" і багато ріжних инших процесів, які свідчать про те, що політична неграмотність партійної маси, це ще найменша біда, а найбільша біда в тому, що ця маса в дуже великій части складається зі злочинного елементу та елементу льокайського, який крутиться в комуністичній партії, як вюн у багні. **X.**

„Поліційна демократія".

Промова посла Б. Козубського на пленумі сойму 6. березня 1925 р. при обговоренні звіту Адміністративної Комісії про адміністративні кари.

Високий Сойме! Один з відомих професорів московського університету, котрий, утікаючи з Радянської Росії, перебував деякий час у Польщі, так висловив своє враження про польські власти: „Кожний урядовець перед полагодженням справи старається зробити петентові якунебудь неприємність". До того мушу додати, що той професор ціле своє життя боровся за незалежність Польщі. Другий російський емігрант, знаменитий правник, висловив ту саму думку у такій короткій характеристиці пануючого в польській державі ладу — „поліційна демократія". (Гольценвейзер, Арх. Рус. рев. т. ХП).

Внески, якими займається Адміністративна Комісія, підтверджують слушність тих спостережень. Навіть у нас, панове, відкрились очі на занадто велику дбайливість органів адміністрації.

Зокрема на українських землях можна завважити в останні часи збільшення діяльности державної поліції в напрямку масового складання протоколів за мниме порушення ріжного роду дрібних наказів місцевої влади. Кількість тих протоколів набірає таких розмірів, що під їх тягарем місцеве селянство починає стогнати. Селянство і так платить ріжні безмірні податки, при накладанню яких податкова влада не зберігає будь-яких ознак правопорядку. Але українська людність, залагодивши податкові справи і будучи переконана, що на якийсь час вона буде звільнена від податків, несподівано підпадає новим тягарам на користь держави, непередбаченим ніяким законом, а то під видом кар за дрібні порушення адміністративних приписів. Як з „рогу обильности" сиплються кари на українську людність. Здається, селянин одного кроку не може ступити, щоб зате не покарано його.

Подам кілька прикладів. Не виставлено на хаті таблиці зі своїм прізвищем — є вже кара. Виставлено, але не написано на білому тлі червоними буквами — знову має протокол. Залишено на хвилю коня — поліціянт зараз побачить це і складе протокол. Вибігла собака, що зірвалась з ланцюха або теж спокійно ходять собі на подвірю, не маючи ошийника — кара готова. Годує господар для якоїбудь потреби своїх поросят у сінях — завважив це носій польської культури — поліціянт — і вже господар мусить заплатити грошеву кару, вищу від вартости самих поросят. Тримання гною на подвірі хлібороба кваліфікується, як невиконання санітарних приписів і творить невичерпане джерело для наложення кар. Можна до безконечности наводити приклади поліційних помислів щодо накладання на людність ріжних адміністративних кар. Але досить вже згаданих. Безмежна людська здібність до винаходу взагалі не має границь, а здібність поліції — в справі розмножування протоколів пояснюється ще й тим, що кількістю зложених протоколів міряють службову ревність і справність поліціянта. Діло йде тут про кусник хліба для поліціянта; бо були й такі розпорядження місцевої влади, які означували число протоколів, які має зробити кожний поліціянт що місяця.

Але не тільки в кількости протоколів лежить лихо. Бачимо в ціл повені кар ще й абсолютне безладдя, бо частина протоколів полагоджується шляхом адміністративних розпоряджень карними референтами при повітових староствах, котрі видають присуди без допиту свідків і самого обвинуваченого; другі-ж протоколи надсилаються до мирових судів. Але трудно сказати, що для громадянина краще, бо мирові судді теж без докладного розгляду справи заочно накладають кари, часто досить високі. А про ті присуди покараний громадянин довідується вже по упливі довгого часу, коли минуть всякі речинці для вложення рекурсу. Не згадую вже про те, що звичайно судові присуди видаються у польській мові, незрозумілій для українського населення.

Ця нічим не окреслена сваволя і хаотичність в накладаню адміністративних кар головним чином має місце на теренах українських земель через те, що там кожного мешканця вже з того титулу, що він Українець, уважають ворогом держави. І це творить той психольогічний грунт, котрий приводить до того, що адміністративні кари найбільш прикладають до українського народу. Місцева влада переконана, що така її поведінка якраз відповідає загально-державній політиці польських урядів у відношенню до українського народу. І коли польські партії находять потрібним виступити проти надмірности адміністративних кар накладаних на польську людність, то тим більше мусимо зробити це ми в обороні пригніченого українського народу.

Яскраві надужиття шкільного інспектора Здека у Скалаті на тлі шкільного плебісциту.

нижче наведений офіціяльний документ, який вийшов з канцелярії Повітової Шкільної Ради у Скалаті за підписом її голови.

варта навести його в цілости і в оригіналі:

R. Sz. P. w Skal. L. 893.

W Skałacie, 12. marca 1925.

Do

Wszystkich Zarządów szkół w powiecie.

W związku z ustawą językową komunikuje się: Doszło do tutejszej wiadomości, iż po wsiach kręcą się różni agitatorowie i terorem zmuszają ludność do żądania u wójtów legalizacji podpisów na deklaracjach w sprawie wprowadzenia do szkoły języka ruskiego jako wykładowego.

Również zmuszają wójta do legalizacji podpisów, mimo iż deklaracje są już podpisane i wypełnione pokątnie a nie w kancelarji gminnej. Wiadomo tu, iż przy agitacjach posługują się owe indywidua między innemi argumentem, iż w razie nie poddania się rozkazom agitatorów w szkołach zostanie zniesiona nauka języka ruskiego, na karb szkoły kładzie się zarzut, że dziecko ruskie nie umie ruskiej modlitwy mimo, iż w każdej szkole zabezpieczona nauka religji gr. kat. lepiej, aniżeli rzym. kat.

Wreszcie ostrze agitacji zwraca się przeciw nauczycielstwu polskiemu i lojalnym nauczycielom rusinom. Do pomocy wzywa się rozmaitych pism i druków oraz artykułów pełnych napaści na nauczycielstwo j. np. kłamliwego artykułu w „Dile" z napaścią na nauczycielkę Raczyńską w Starym Skałacie (w sprawie której wkroczyła już Prokuratorja Państwa).

Niniejszym przestrzega się rodziców dziatwy uczęszczającej do szkół pow. przed nierozwagą. Rada Szkolna Powiatowa zapewnia iż na podstawie obowiązujących ustaw język ruski w szkołach z językiem wykładowym polskim dla ludności narodowościowo mieszanej nie zostanie usunięty jako przedmiot nauczania, a nawet jak dotąd w wielu szkołach uczyć się będzie od klasy 2-giej. Przepis ten wprowadzono w szkołach tutejszych przed wyjściem ustawy językowej i żaden artykuł ustawy nie kasuje zarządzeń dotychczasowych.

Zaznacza się przy tem z całym naciskiem iż nominacja sił nauczycielskich [illegible] nej narodowości niema żadnego związku z ustawą i mieć nie będzie, jak dotąd w szkołach z j. nauczania ruskim będą uczyli nauczyciele jednej i drugiej narodowości, tak samo w szkołach z językiem wykładowym polskim. Podkreśla się, iż w szkołach z językiem nauczania niepolskim nauka historji polskiej i rzeczy polskich (o Polsce współczesnej) ma być udzielana w języku państwowym.

To ogłasza się w celu uniknięcia nieporozumień.

Co do akcji posługującej się fałszem nadmienienia się iż tą drogą nie zdobywa się praw:

Burzycieli porządku ścigać się będzie według praw.

P. P. Kierownicy szkół podadzą niniejsze ogłoszenie do Zarządów gmin i do wiadomości rodziców młodzieży.

Przewodniczący
Wł. Zdek.

Шкільний закон з 31. липня м. р. і виконавчий розпорядок з 6. січня ц. р. стоять на становищі, що вчителі без огляду на національність повинні стояти здалека від цілої акції зголошування шкільних декларацій. Згаданий шкільний розпорядок іде в цім напрямку так далеко, що забороняє вивішувати оповістки про зголошування шк. декларацій в помешканню школи (§ 9. уст. 4). Тимчасом шкільний інспектор Здек наказує управителям школи оголосити його обіжник батькам шкільної дітвори і таким робом перетворює народніх учителів в агітаторів.

Плоди того обіжника не дали довго ждати себе. Директор нар. школи в Скалаті Вирозумскі 16. березня заповів у школі дітям, що їх видалять зі школи, як що їх батьки відважуться підписати декларацію з домаганням української мови навчання.

Інспектор Здек кидає громи на „Діло", яке виступило проти незаконних надужить учительки Рачиньскої у Ст. Скалаті, і згори називає дотичну статтю „брехливою" та „напастю", хоча урядове слідство ще не переведене й не закінчене. Таким робом п. Здек забуває про свою позицію шкільного інспектора

Але шкільний інспектор Здек є мистцем не тільки в писаних єпунціяціях, але й у вчинках. Громадяне с. Новосілки скалатської внесли 14. цм. під проводом загально шанованого гром. Івана Хруща 85 декларацій на руки Інсп. Здека. Інспектор відмовив прийняти їх і заявив, що кожний батько дитини має принести декларацію особисто. У цій справі інтервеніював у шкільного інспектора д-р Арсен Тригубчак. Інсп. Здек накинувся на нього, кажучи, що шкільні декларації не мають ніякого значіння, бо „стан посідання буде такий самий, як досіль". Він рішуче заявив, що кожний батько, що підписав декларацію, мусить явитися у нього особисто, бо він, інсп. Здек, спершу списуватиме з кожного протокол, щоби переконатися, „чи батько дитини не стоїть під впливом українських агітаторів!"

Не дивниця, що бачучи таку політику повітового шк. інспектора, наказні війти („ржондові комісарі") громад Криве й Познанка (Скалатщина) відмовили стверджения ідентичности підписів на шк. деклараціях.

З приводу поведінки Інсп. Здека у всій Скалатщині панує серед українського громадянства величезне огірчення і обурення. У цій справі цими днями буде внесена у соймі окрема інтерпеляція.

З концертової салі.

Два Шевченківські концерти.

Традиційні концерти, улаштовувані для звеличання памяти незабутнього Т. Шевченка, змінилися згодом у культ музики, співу й реторики, та саме з тої причини дають привід до деяких помічень на адресу впорядчиків і виконавців.

Маю на думці „Народній Концерт", уладжений філією „Просвіти" і читальнями, який відбувся у Львові 17-го ц. м. при співучасти загального просвітянського хору у Львові під дірігентурою п. І. Гриневича, та наших кращих солістів. По відспіванню „Заповіту", який публика вислухала стоячки, та після палкої, дуже гарно обдуманої й переплітаної цитатами із поем Т. Шевченка промови п. В. Целевича, наступили музичні та хорові продукції. На цьогорічнім концерті окрім хору читальні „Просвіти" на Жовківськім передмістю не виступила жадна читальня з окремою точкою. Може й добре воно сталося, бо за те всі львівські та підльвівські читальні виделегували кращі сили до збірного хору, через що такий хор міг заімпонувати своєю силою та виконанням поодиноких точок. Що правда до такого принагідного хору, який збірається раз або два рази в рік для збірної продукції не можна ставитися з великими вимогами; на всякий випадок те, що він зумів вивести на останньому концерті є найкращим доказом, що при дальшій систематичній підготові він зможе випроваджувати і довші та під музичним оглядом глибше обдумані твори. Особливож гарно було виконані народні пісні як найбільше підходячі під характер хору. Слідна була і добра підготовка, і гарна інтерпретація, при чім звернено як слід увагу на динаміку, темпа і т. д. Також і инші пісні як „Заповіт", та „Чи ми зійдемося знову" були виконані бездоганно. Розуміється, що на велике признання заслуговують у тім випадку дірігенти поодиноких читальняних хорів головнож п. І. Гриневецький, як головний дірігент, що з великим накладом праці та старань зумів так гарно підготовити хори. Добре було б дати цьому хорові частійшу нагоду виступити прилюдно.

Дальші точки програми випали теж зовсім вдоволяючо. Відомий наш барітон п. Мартиняк співав прегарно сольові пісні, а саме: „Ой Дніпре мій Дніпре" та „В провалля розпачу", та чарувала своєю грою на скрипці п. С. Паньків. В обох випадках нагороджено солістів сердечними оплесками. Особливож захоплюючою точкою концерту була збірна декламація дівчаток в українських строях, що віддеклямували Б. Лепкого: „В Тарасові роковини". Тут величезна заслуга п. К. Малицької, що завдала собі стільки праці над талановитою патріотичною дітворою.

Впорядчики цього концерту, як звичайно, мали чимало заходів. Раз назначений концерт на 8. цм. не відбувся, а відложений на будний день концерт, не міг зібрати стільки людей, скільки можна було надіятися на неділю. А проте дуже прикро вражало, що не тільки виділи читалень не явилися на концерті, але й з Головного Виділу „Просвіти" не видно було нікого крім голови й одного члена виділу. Так сама не було представників „Львівського Бояна" та „Муз. Тов. ім. М. Лисенка".

— Другий Шевченківський концерт, який спонукує мене до деяких заміток, це вечір-концерт улаштований молодю української гімназії в середу 18-го ц. м. Дітвa молодь старається теж і бажає вшанувати

виступити та як найкраще представитися. І саме за це треба її признати велику похвалу. На згаданому концерті у кількох точках виступив збірний хор (всіх кляс) під орудою неутомимого проф. Вітошинського, а окремо мужеський хор.

Співала гарно, плавно з усякими мистецькими тонкостями, і, о диво! без нот і перед носом. Це велика заслуга досвідченого учителя, який при тяжкій праці мас і ту повну сатисфакцію, що раз добре готовлене зерно дасть гарні овочі. Вечір був переплетений сольовими, музичними, та декламаційними продукціями, були і сольо скрипкове і сольо фортепянове та нарешті баритонове, сопранове й альтове сольо. І хоч я не погоджуюсь з добором пісень для тих останніх (сопран і альт), то все ж таки треба цю хибу приняти щиро, так, як її приняла численно зібрана публика. Серіозно й старанно були запродуковані соло скрипкове й фортепянове, а так само і декламації положили мало вражіння. Дуже поважною точкою була продукція пятнадцятої орхестри під управою проф. Людкевича і хоч були в деяких місцях неточности, то цього хіба не можна взяти молоді за зле, в-навпаки: хай воно буде більшою заохотою до дальшої гуртової солідної праці.

Д. Я.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Ланьцуцкі увільнений.

25. III. на розправі пос. Ланьцуцкого після промов прокуратора і оборонців присяжні судді на питання в напрямі злочину гол. зради і нарушення публ. спокою, відповіли 2 гол. так, а 10 ні. Тому трибунал оголосив увільнюючий присуд. Прокуратор не зголосив спротиву. Предс. трибуналу заявив, що зараз звільнив би Л-го, але наслідком телегр. жадання сл. суддів у Лодзі і Варшаві мусить посла Л. задержати до їх диспозиції, бо сойм тимчасом видав Л-го цим двом судам.

Секція для нац. справ. — Тугут відкликав димісію.

На засіданні Ради мін. 25. III. полагоджено оконечно справу утворення секції для справ нац. меншостей для сімох сх. воєвідств. В консеквенції цих вислідів віцепрем. Тугут відкликав свою димісію. Тугут м. и. матиме право вета в справі іменування урядників від 5. ступ. в гору. Отже Т. матиме право вета при іменуванні воєводів, прокураторів і предс. палат. Зате не матиме права при іменуванні шк. інспекторів старостів і т. д. Т. заявив, що найпильнійшими для полагоди справами вважає закони про мову, управильнення справ православної церкви і жидівських громад. — Віцеміністер Смульскі задумав був податися до димісії, бо не хотів згодитися на предложення Тугута в справі „кресів“. А що вислід нарад над предложенням Тугута скінчився компромісово, См. понехав свій замір. Все-таки зажадав, щоби секція для нац. справ мала характер уряду, управненого лише видавати директиви для нац. політики. Тугут заявив, що щодо цього не може вже згодитися на ніякі уступки.

Недовіря для мін. земельних реформ.

25. III. на засіданні екон. підкомісії сойм. бюдж. комісії приняли внесення на скреслення 100 зол. з дисп. фонду мін. зем. реформ на знак недовіря для мін. Копчиньского. Одначе мін. К. не подався до димісії.

Іменування Ст. Ґрабского.

Прем. Ґрабскі виїхав 25. III. до Бельведеру з іменуванням посла Ст. Ґрабского на мін. просвіти.

Бібліоґрафія.

ЖУРНАЛИ:

СТАРА УКРАЇНА. Часопис історії і культури. Видає Наукове Т-во ім. Шевченка, 1925. Ч. III.—IV. Зміст: Наш довг перед Шевченком. Нап. П. Зайцев: Памятки по Шевченкові у Львові. Под. Ів. Кревецький: Памятки по Шевченкові в родині Усковичів. Под. Ів. Брик: Ілюстрований „Кобзар“ Шевченка з 1848 р. Нап. К. Студинський: Двадцяті роковини Шевченка у Києві (1881). Недруковані спомини Ол. Кониського: Miscellanea Sevcenkiana. I. Вивчення мови Шевченкових творів. Под. проф. І. Огієнко; II. Два вандалізми. (До історії двох проектованих памятників Шевченкові). Под. П. Зайцев: III. Два Шевченкові концерти з 1869 р. Сучасні глоссси. Нап. К. Студинський; IV. „Назар Стодоля“ на галицькій сцені. (1864—1920). Под. Ст. Чарнецький; Bibliographia sevčenkiana. I. До історії критичного видання „Кобзаря“ Шевченка. (Бібліографічна замітка). Под. П. Богацький; II. Огляд літератури по Шевченкознавству за 1914—24 рр. Под. В. Дорошенко. — Випуск богато ілюстрований. Редакція й адміністрація: Львів, вул. Чарнецького ч. 24.

2. „ЗИЗ“ журнал сатири та гумору. Рік II. ч. 6. з 15 березня. Журнал виходить під редакцією п. Льва Лепкого. Адреса Львів, Руська 18/III.

3. „ДУХОВНА БЕСІДА“ ч. 5 з 8 березня 1925 р. Рік видання II. Журнал виходить у Варшаві і являється органом варшавської православної консисторії.

4. „МОЛОДА УКРАЇНА“ часопис українського пласту. Рік V. з 25. березня 1925 р. ч. 2.

5. „ТЕХНІЧНІ ВІСТИ“, орган українського технічного товариства, ілюстрований місячник, присвячений всім галузям технічного знання. ч. 2-3. За лютий-березень. Рік I. Зміст: 1. Будова металю проф. І. Фещенка-Чопівського; 2. Промислова і [illegible] хемія на Україні і дезідерати в напрямі її зорганізовання — інж. І. Кендзєр; 3. Проєкт „Народнього Дому“ в Шт. Гейдах архітекта В. Трача; 4. Західно-українські земні олії та їх експльоатація інж. Л. Шепаровича; 5. Роздроблювання ґрунту я його хліборобство інж. В. Дмитерського; 6. Про виховання інжінерів — інж. В. Лучкова. Український технічний союз. З товариств. З будівельного руху. Новинки.

6. „НАШ СВІТ“. ілюстрований літературний і науковий двотижневик. Рік II. ч. 4. з 30 лютого 1925 р. Виходить у Варшаві (ул. Длуга 50. д. 47).

7. „СВІТ ДИТИНИ“ ілюстрований журнал для дітей. Р. VI. ч. 2. за лютий 1925.

8. „УКРАЇНСЬКЕ ПАСІЧНИЦТВО“, ілюстрований часопис поступового пасічництва. Рік IX. Ч. 1. (Львів, Блахарська 9.)

9. „УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ“ Ч. 2. Р. I. Виходить у Відні.

10. „НАШ ПРИЯТЕЛЬ“ часопис для української молоді і шкільних дітей. Рік IV. Ч. 3. Видає Марійське товариство молоді у Львові.

11. „ВАРТОВА БАШТА“ — вістник присутности Христа. Ч. 2. Рік II. Виходить в Америці.

12. „СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК“ Річник III. Ч. 3. за березень. Прага.

КНИЖКИ:

Петро Франко. „ЧАКАР ДЕМКО“ і інші оповідання. Б-бл. „Нового Часу“ ч. 3. ст. 89.

Уляна Кравченко. „PRIMULA VERA“. Збірка поезій. Ювилейне видання. З написом про авторку Павла Волянського. Загальна Книгозбірня ч. 19. Коломия 1925.

Д. Петрів і І. Петровова. „ЗРАЗКОВІ ЛЕКЦІЇ ПРИРОДИ В II. КЛЯСІ“, зладжені згідно з міністер. програмою. Як вести дневничок. Українсько-польський словарець. Львів. 1925. Накладом автора. Ст. 63.

НОТИ:

1. *В. Безкоровайний.* „ЧОМУ З ТОБОЮ МИ НЕ ХВИЛІ?“ — дует з фортепяном. Слова Олеся. Львів—Тернопіль.

2. *В. Безкоровайний.* „ЧАРИ НОЧІ“ сольоспів з фортепяном до слів Олеся. Львів—Тернопіль.

3. *В. Безкоровайний.* „І САД ЗАЦВІВ“ сольоспів з фортепяном до слів Филянського. Львів—Тернопіль.

4. *В. Безкоровайний.* „НЕЗАБУДЬКА“ на цитру. Львів—Тернопіль.

5. *В. Безкоровайний.* „ТАНЕЦЬ НІЛЮСІ“ на фортепян. Львів—Тернопіль.

6. *В. Безкоровайний.* „ВЯЗАНКА ПІСЕНЬ“ на цитру. Львів—Тернопіль.

НОВИНКИ.

— На основі ухвали Надзірної Ради і Управи Видавничої Спілки „Діло“ провід в редакції нашого часопису обнимає з початком міс. квітня п. р. д-р Володимир Охримович, адвокат у Львові, котрий, як відомо, був вже двома наворотами головним редактором „Діла“ (в 1901 р. в часі великого хліборобського страйку і в 1906—1907 рр. в часі перших виборів до парляменту на основі загального голосування). — Поза тим дотеперішній персональний склад редакції полишається без зміни.

— Конфіската. Останнє число „Діла“ сконфіскувала прокуратура за один уступ зі статті „Шкільний плебісцит“ і за одно речення зі звіту про святкування 75-літних роковин Масарика українським університетом у Празі.

— „Слав'янський хор“. Після виступу в Станиславові „Слав'янський хор“ під проводом п. Ол. Ропицького концертував в Коломиї, здобуваючи загальне признання. „Слав. хор“ складається з трьох десяток першорядних співаків, майже в цілости Українців. Програма концерту обіймала твори в мові українській, російській, польській, чеській і хорватській. На чоло всіх точок вибилася композиція Давидовського „Бандура“. Взагалі українські пісня своєю величю притемнює інші точки „Слав. хору“. Крім хорових творів виконано й сольові точки з великим успіхом. Сопрани пп. Левицька, Кавецька, Скочиляс(?)ляліана, рідкий контральт п. Балевичевої, тенори пп. Балевич і Павлюк, барітон д-р Заяць і знамениті баси пп. Букачевського і Рудавського — виявили незвичайне голосове богатство хору. Крім того п. Ропицький відіграв кілька творів на рідкому інструменті — арфовій цитрі. „Слав. хор“, такий знаменитий своїми голосами, покищо відніс тільки моральну побіду, понісши значні матеріяльні втрати. Ініціятор й організатор цього хору п. Ол. Ропицький мав дуже похвальну ідею, а саме під фірмою „Слав. хору“ вивести українську пісню на ширшу арену. Та в Галичині „слав'янство“ нікого не гріє. Сама фірма тільки причиняється до затемнення справжніх цілей хору. Прийнявши виминаючу назву „Слав. хору“, ініціятори цеї співацької організації розраховували на чужинну публику. Та їхні рахунки виявилися мало реальними. Тому краще було би змінити цю назву на якусь більш відходячу і менше „романтичну“. Будоб бажане, щоби хор набрав більшої суцільности і організованости та спільно ніс відповідальність за моральні й матеріяльні зиски і втрати.

— Оборонці беззаконія. Таке знамените твердження висунуло львівське всепольське „Слово польске“. У своєму останньому числі з 25. III. пише воно дослівно так: „Супроти останнього нагального „руского“ напору в напрямі „рущеня“ всіх польських шкіл, нарікають деякі на те, що закони за часів бувшої Австрії забезпечували краще польськість шкільництва. Отже не обговорюючи всеї агітаційної сторони збирання підписів та підбурювання таким чином „руского“ хлопа проти польськости та держави — слід подати краєвий закон з дня 22. червня 1867 р. Дн. кр. зак. ч. 13, щоби переконатися, чи на його підставі був можливий напад на польськість шкіл. Закон у § 2 звучить: „Коли народня школа бере допомогу з публичних фондів, то право рішати про те, яка мова, польська чи „руска“ має бути викладовою, має громада спільно з краєвою шкільною владою в той спосіб, що рішення громади вимагають затвердження краєвої шкільної влади“. Отже згідно з тим законом могли „рускі“ агітатори старатися про масове „рущене“ польських шкіл і то в легкий спосіб, бо добути такі постанови сільських рад було навіть лекше в громадських радах, що мали більшість „Русинів“, ніж зібрати 40 підписів. Але шкільна влада ніколи і в ніякому випадку таких постанов за бувшої Австрії не затверджувала. І тому не було тоді масової агітації проти польськости школи, бо агітатори знали, що такий атак не дасть ніяких наслідків“. Польські звірячим шовінізмом, затроєні скаженною національної ненависти самі визнають, що австрійський шкільний закон був далеко кориснійший для Українців але їм йде не про те. Для них важний не закон а беззаконіє та неправда і несправедливість. Краєва шкільна польська влада за Австрії ломила корисний для нас шкільний закон і це віднеслює „Слово польске“ як щось додаткового та корисного для Поляків.

І саме після зі „Сл. Польск.“ хочуть, щоби у Східній Галичині й надалі не обовязував ніякий шкільний закон.

— Львівська „Хвиля“ про хор Котка. Музичний рецензент сіоністичної „Хвилі“ п. Альфред Плохов пише про два останні концерти наддніпрянського хору під проводом Д. Котка у Львові таке: „Хор, що складається з 21 знаменито дібраних співаків відтворює поодинокі твори з надзвичайною прецизністю та справністю, яка в технічному відношенні посунута до найдальших меж. Все те вказує на незвичайну хорову дисципліну та ґрунтовне підготування. Співаючи з памяти, члени хору можуть концентруватися точно до всіх знаків диригента, та виконувати кожний, хоч би найдрібнійшим рухом руки намічений чи то динамічний чи ритмічний відтінок. Наслідком того кожний твір виконується з найдрібнійшою докладністю та зовсім без помилки а навіть без незначного відхилення. Все те відноситься тільки до технічної сторони, бо мистецька сторона не мала з боку диригента такої самої опіки. Тому то продукції наддніпрянського хору можуть будити подив та не можуть слухача загріти або пірвати“.

— Залізнича катастрофа. На лінії Варшава—Краків вискочив зі шин поспішний поїзд ч. 2. Катастрофа мала місце під самою стацією Рогово. Цілковито розбилися вагони: службовий, ресторацийний, почтовий та один вагон третьої кляси. Паровіз перевернувся горі дном. Дотепер видобуто зпід румовищ три трупи, пять важко ранених. Причина катастрофи невідома. Урядові чинники почали енергійне слідство.

— Польська асекурація в практиці. В с. Куликовичах, рудецького повіту впало жертвою пожежі обійстя рільника Аврама Горна, засекурованого в польській дирекції обезпечень. Хата Горна була обезпечена на суму 470 зол. Горн заплатив своєчасно премію і зовсім слушно вимагав відшкодування. Дирекція вислала по двох тижнях після пожежі свого ліквідатора на місце для оцінки шкоди. Ліквідатор не застав господаря вдома. Коли відшкодування довгий час не приходило, поїхав пошкоджений до Львова. Тут йому сказали, що ніякого відшкодування не дістане, бо нічого йому не належиться, а премію в сумі 4 зол. йому повернуть. Проти цього може робити рекурс до вищої інстанції ДПВО.

— Нові поклади золота в СРСР. Ще при кінці 1923 р. відкрито в СРСР. нові поклади золота т. зв. Алданського району. Цей район був перед тим цілком дикий і представляв собою пустиню. По відкриттю золота поселилося на ньому 11 тисяч пошукувачів золота та експльоататорів копалень. В минулому році добуто там 5.950 kg золота, отже третину всего золота, що добувається у СРСР. В цьому році намічують збільшення продукції. Мають її підвести до 7600 kg. Таким чином нові поклади займали би одно з перших місць у світовій продукції золота.

— „Цар“ Кирило перед судом. Новоспеченого на еміґрації „всеросійського царя“ Кирила, завізвав до берлінського суду один з недавніх його поклонників і агітаторів Снесарев. Снесарев твердить, що Кирило обіцяв йому звврот коштів, зужитих на пресову пропаганду, які виносили 10 тисяч золотих. Одначе Кирило по „інтронізації“ відмовився сплатити зобовязання. Через те Снесарев завізвав його до суду. Скоро розпічнеться в Берліні розправа, що відкриє не одну сензаційну сторінку з історії тої еміґрантської та ще й до того імператорської авантури царя-федераліста.

— Жадоба наживи. В полудневій Африці в провінції Родезія відкрито нові поклади платини. Англійська преса зробила новововідкритим покладам величезну реклему. Наслідком тої реклями на протязі одного місяця зїхалося до м. Иоганнесбургу, положеного в районі тих покладів, як 16 тисяч пошукувачів щастя та майна. Урядові кола вважали цілу ту рекляму за блеф, який пустили в світ спекулянти, власники акцій платинового товариства. Одначе виявилося, що в Родезії є направду значні поклади того найдорожчого в світі металю. Та якіб там не були ті нові поклади, то важко припустити, щоби вони могли заспокоїти апетити всіх займаних. Цифра 16 тисяч, що всідло на протязі одного місяця зїхатися до тих платинових руд, далеко не вичерпує усіх тих що ще туди надідуть з метою легкого збогачення та в пошукаванні до романтичних пригодами.

— Шевченківський концерт. Наддніпрянське „Товариство допомоги еміґрантам з України“ влаштовує у Львові 2-го квітня в салі „Народного Дому“ з

ВІДГУКИ ДНЯ.

Цар-Голод.

„Ой чому Ти Україно
Не родиш каміння,
Булоб тоді менше горя
І менше терпіння“...
Народня пісня.

Галицька Земле, золотом і медом текучий краю мій рідний!

Дав Бог Тобі і лани плодючі і ліси непроходимі і ріки рибні і луги сінокосні. А в нутрі Твоє вложив скарби незлічимі, богацтва неперебрані. Благословення і... прокляття Тобі.

Бо манило і манитиме все те заздрі очі, ненаситні роти і загребущі руки всіх сторін світа.

Галицька Земле! Топтали Тебе стопи напастників лютих: у ріжних часах і годинах. В'ю татарських полчищ... Всілякі орли м'сили Тебе копитами коней своїх, орали кулями, скородили списами. Твої лани покривалися золотим ковром пшениці на те, щоби збирав їх той, хто не сіяв зерна ні поливав його потом. А сіяв він тільки трупи і поливав сердешною кровю Синів Твоїх...

Коли світ увесь запалав одним пожаром, Ти стала товковищем усіх племен і народів.

Поорали Тебе окопами, звязали дротами і кинули безпомічну дивитися, як гинуть Твої Діти на полях боїв і... галявах.

А оставивши Тебе серед згарищ і руїн розтеклися в свої сторони спокійні. А Ти, знеможена, скровавлена і збита пішла стрічати свій Великдень.

Твої Сини зі всіх світових боєвищ збіглися до Тебе голі і босі, щоб своїми грудьми заставити входові брами.

Здавалося, що аж тепер всміхнеться Тобі сонце, що аж тепер дихнеш повною грудьою.

Здавалося...

Навіть надія пропала!...

Галицька Земле, пустинею Ти стала, а народ Твій на жебрака зійшов.

Лежиш безпомічна і розбита та ждеш страшної гостини до себе.

Иде до Тебе в гості найлютіший володар світа і найгрізнійший повелитель усіх народів — Цар-Голод. Іде з цілим своїм почотом, в цілім своїм блеску і славі.

Галицька Земле, многострадальнице світа, хто запросив його до Тебе?!...

Галактіон Чіпка.

…ський концерт у память Шевченка з широкою й інтересною програмою. На концерті виступлять: д-р Дм. Донцов — промова; дир. М. Вороний, Г. Борисоглібська й ин. — деклямації; хор Котка виконає ряд Шевченкових творів; крім того будуть продукції бандуристів. Дохід з концерту призначений на цілі товариства. Сподіваємося, що цікава програма й симпатична ціль причиниться до того, що українське громадянство заповнить 2-го квітня салю „Народного Дому" по береги.

— **„Нема то, як свої люде".** В своїм часі (в грудні м. р.) появилися у нас під поданим в горі написом новинка, яка звертається проти п. Осипа Копитка в Ходорові. В цій справі одержуємо ось такі інформації: „Наша Торговля" в Ходорові одержала дозвіл на вибудування в ринку кіоску. Здійснюючи цей дозвіл, згадана інституція збиралася поставити кіоск перед домом п. Копитка. На це не хотів погодитися п. Копитко, бо будучи непринятим до служби залізничним резидентом, сам постановив взятися до торговлі. Ясно, що кіоск значно зменшував вигляди його підприємства. Тому, обороняючи свої права, вніс він в тій справі спротив до громадської ради, зазначуючи, щоби на кіоск „Нашої Торговлі" призначено инше місце. Поставленню кіоску в ринку спротивився не лише п. Копитко, але й инші Українці, що мають свої реальности в ринку. Тому й виступ проти себе уважає п. Копитко особистою місцю. До речі годиться зазначити, що „Н. Т." нічого не потерпіла на спротиві п. Копитка (проти будування кіоску перед його реальністю), бо громадський уряд призначив їй на кіоск инше, незвичайно догідне місце в ринку. Ось що вважали ми за вказане подати до загального відома, щоби виминути покривдження п. Копитка в прилюдній опінії.

— **З цим числом** розсилаємо чеки УПТ-ва. Прохаємо ВП. Громадян використати їх у повні, виключно на жертви для „Рідної Школи" та не долучувати ніяких датків на инші цілі. 1—1

Виїзджаю зі Львова 31-го березня ц. р., вертаю 28. квітня ц. р.

Д-р Куровець.

З листів до Редакції.

Про „Український Революційно-Демократичний Союз".

До Хвальної Редакції часопису „Діло"

Маємо шану просити надрукувати у Вашому хвальному часописі слідуюче:

„В. ч. 54 „Діла" з 11. березня 1925 р. в замітці „Український Революційно-Демократичний Союз", на підставі інформацій московського часопису „Послѣднія Новости", подається, що нібн в ЧСР. утворився „Український Революційно-Демократичний Союз", і що в утворенню цього Союзу нібн взяла участь і Селоспілка. З приводу цього Головний Комітет Української Селоспілки на еміґрації в ЧСР. заявляє, що Селоспілка як організація професійна і аполітична, ні в яких угрупуваннях політичного характеру участи не брала і не бере.

З правдивою пошаною

Арк. Животко,

член Головного Комітету, секретар.

І. Паливода,

за голову.

Від Ред.: Пригадуємо, що подаючи відомости „Посл. Нов." ми вже тоді виразно зазначили, що „нам відомо, що „Селоспілка" трималася здалека від суто політичних комбінацій".

Над могилою

пор. УГА. ВАСИЛЯ КУЗЬМИНА.

Дня 17. січня 1924 р.*) помер в українському військовому таборі в Иозефові в Ч. С. Р. поручник У. Г. А. Василь Кузьмин.

На світ прийшов 1890 р. у селянській хаті в Овещі, товмацького повіту, у Східній Галичині. По скінченні гімназії в Станиславові, відбув абітурієнтський курс торговельної академії у Відні та вчився на правничому виділі львівського університету.

З вибухом світової війни розпочав військову службу як однолітний доброволець при 6. австр. 50 п. п. І вже тебалом звертає на себе увагу зверхників та товаришів своєю вибуденною талановитістю, тверезим розумом, гарною вдачею і товариською огладою. Завдяки своїм незвичайним прикметам одержав Покійник поcаду перекладчика при команді одного німецького (пруського) корпуса. Вернувши опісля з найкращим свідоцтвом до своєї частини, був довший час комендантом скорострільної сотні на російському боєвищі, а згодом приділено Його до булави 6. австр. 11. пішої дивізії, що стояла в Одесі. Як особистий прибічник командата дивізії та перекладчик став Покійник посередником між тодішною українською владою та населенням з одного боку і австрійським командуванням. При виконуванні цього великого завдання руководився Покійник гарячою любовю до всього рідного. Питомим собі тактом зєднав собі серед широких українських кол щиру прихильність та загальну пошану.

Після перевороту вступив до Української Галицької Армії. На внесок одного булавного старшини, що знав Покійника з часів австрійської служби, покликано Його до Начальної Команди У. Г. А. Одначе Його почуття народнього обовязку та зрозуміння важности хвилі не могли знайти заспокоєння у відносно вигідній службі при Начальній Команді і гнали Його на бурхливе боєвище. На прохання Покійника перенесено Його до боєвої частини і приділено до III. бригади, як коменданта куріня. У звязку цеї бригади перейшов Покійник як боєвий старшина усю Голгофту У. Г. А. з під Львова аж до Бершаді на Поділлі. З переходом У. Г. А. до большевиків в лютім 1920 р. приділено Покійника як старшину для окремих доручень до булави II. Гал. Корпуса, перекресленого згодом на I. Червону Бригаду У. С. С. Після розоруження У. Г. А. перейшов поручник Кузьмин з групою генерала Крауса до Ч. С. Р. та віддав в часі переходу неоцінені прислуги як посередник між командою групи і населенням.

Не сложив він і на скитальщині. В українському робітничому таборі в Ліберці працював з повним самовідреченням у таборових культурних установах. З перенесенням частин У. Г. А. до українського військового табору в Иозефові став Покійник прибічником українського коменданта табору, а опісля Головного Коменданта Частин У. Г. А. в Ч. С. Р. На цьому становищі виконував Він свої обовязки серед незвичайно складних і важких таборових відносин, із невтомимим захопленням та рідкою посвятою. Його службова ревність сягала так далеко, що Він не найшов навіть часу на те, щоби в зародках побороти страшну недугу шлункового рака, набуту в час української визвольної боротьби. І щойно тоді коли занедбана недуга звалила Його з ніг, взявся її лікувати, одначе — на жаль — за пізно. Що правда Його сильний відпорний орґанізм боровся ще довший час із цею хоробою, одначе вкінці уляг їй.

Прочуваючи свій близький кінець, бажав Покійник вернути додому, щоби померти на руках своїх обожаних батьків. Та польський конзулят у Празі, не зважаючи на достовірні свідоцтва про Його безвихідний стан, не дав Покійникові дозволу на поворот у Сх. Галичину. Щойно пів року після Його смерти насліло з польського конзуляту наче на глум звідомлення, що Покійник може одержати пашпорт.

Загальна любов і пошана, яку зєднав собі Покійник у всіх тих, що їм довелося Його знати, найшла промовистий вислів у Його похоронах дня 19. січня 1924 р. Був це величавий похід, у якому крім таборян взяли участь численні відпоручники чесько-словацьких військових частин та місцевого громадянства.

Покійника попращав надгробною промовою четар У. Г. А. Корнило Крушельницький. В. И. П.

*) Отсей некрольоґ зявляється дуже спізнено тому, що з ріжних причин треба було через довший час затаїти перед його матірю смерть її улюбленого сина. Тепер ця обставина відпала.

Подяка.

Вельми Шановному Пану д-ру Володимирові Яновичу, лікарю в Станиславові складаємо найщирійшу подяку за виліченя нашої доні Аронки із тяжкої та небезпечної недуги, за готовість несення лікарської помочі в кожній порі, не зважаючи на далеку та тяжку дорогу. Хай Всевишній нагородить Йому за труд й опіку та продовжить дні життя Його, щоб довго ще здужав нести недужим лікарську поміч в розпечаленім потіху. **Е. і С. Богачі.**

У Вільшаниці в березні 1925. 1658 1—1

Ширіть наш часопис!!

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа"? Як ні, то впишіться негайно! Один уділ (пай) 5 зол., число уділів необмежене. Вписове 50 ґрошів. Заяви приступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу Дирекція Кооперативи „Рідна Школа" Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка.

Четвер 26.III. м. Самбір.
Субота 28.III. м. Сянік.
Неділя 29.III. м. Сянік. 1230 4—?

Заходом всіх товариств просвітних відбудеться дня 29. березня 1925 в Камінці струм. в честь Тараса Шевченка Концерт при ласкавій співучасти пп. Мартинка і Ярославенка. 1667 1—1

Дрібні оголошення.

НЕГАЙНО пошукується інструктора на село до ученика II. кл. гімн. Зголошення з услівями слати до парохіяльного уряду в Річицях п. Медениці коло Дрогобича. 1646 4—4

ДО рентового експортового інтересу прийметься спільника з вкладом кількох тисячів долярів. Відомість в Дирекції Земельного Банку Гіпотечного у Львові вул. Шашкевича ч. 7. 1657 2—2

ГР.-КАТ. УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ в Сушиці вел. коло Хирова пошукує учителька для учениці для докінчення I кл. Гімн. жін. Зголошення: Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Сушиці вел., почта Хирів.
1653 3—6

ХТО позичить мені негайно 1.000 зол. дам процент згори і красне мешкання на липень і серпень в околиці Криниці. Капітал зверну 1. серпня ц. р. Зголоситися до Адміністрації „Діла" для Лемка.
1666 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Присилайте передплату!